

Afrykańskie przysłowia o zwierzętach 7 powiedzeń z morałem

Afrykańskie przysłowia to skarbnica wielowiekowej mądrości. Warto poznać kontekst w jakim powstały, by docenić prawdy życiowe jakie niosą. W książce "Zwierzęta Afryki. Przewodnik na safari" zebrałam dla was ponad 100 (!) ciekawych powiedzeń, tu dzielę się kilkoma z nich. Wszystkie tłumaczenia są mego autorstwa.

Jeśli sęp spełnia twe oczekiwanie, perlice cię ominą.

(If the vulture fulfils your desire, the guinea fowl will pass you by)

Przyznaję, że początkowo nie zrozumiałam tego przysłowia, bowiem wśród ludów z południa Afryki sępy są uważane za mądre i pożyteczne ptaki, wierzono nawet iż wcielają się w nie dusze zmarłych wojowników. Jednak to powiedzenie pochodzi od ludu Hausa z Afryki Zachodniej, gdzie sępy postrzegano (podobnie jak w Europie) jako etatowy "czarny charakter". Zatem osoba określana jako sęp miałyby być chciwa, drapieżna, podstępna, teńhorzliwa, nieprzyjemna. Perlica jest przeciwieństwem: wcieleniem łagodności, pracowitości, życzliwości. Zatem prawdziwy sens tego powiedzenia sprowadza się do rady, by otaczać się właściwymi ludźmi, dzięki czemu osiągniemy w życiu coś dobrego.

Kiedy słoń ma kłopoty, nawet żaba go kopie

(When an elephant is in trouble even a frog kicks him)

Słoń jaki jest - każdy widzi. A żabę zwykle tylko słyhać, bo to stworzenie dość mizernej postury. Teraz wyobraź sobie słonia, powalonego na sawannie, nie mogącego się ruszyć. Dla nikogo nie może być przeciwnikiem. Czyż to nie wyborna okazja dla żaby, by poczuć się silną i kopnąć słonia? Tak samo jest w życiu: gdy osiągasz sukcesy, stajesz się słoniem. Małe żaby ci nie podskoczą. Ale wystarczy, że wpadniesz w kłopoty, a będziesz od razu krytykowany. Tym zajadlej, im więcej osiągnąłeś.

Powiadają, że dwie rzeczy są najłatwiejsze dla ludzi: beczynność i krytyka. Kto nic nie robi, wie najlepiej, jak należałoby daną rzecz zrobić. Zwłaszcza, gdy tobie się coś nie uda. To przysłowie ma dodać ci sił i uświadomić, że gdy poniesiesz porażkę, zobaczysz kto jest prawdziwym przyjacielem, a kto tylko czeka by poprawić sobie samopoczucie twoim kosztem. Im wyżej wzlecisz, tym boleśniejszy będzie upadek. Dlatego miej grubą skórę (jak słoń), by nie przejmować się brutalną i prymitywną krytyką (żabami, z całym szacunkiem oczywiście dla żab, które jako stworzenia osobiście uwielbiam!).

Kiedy strzelisz do zebry w czarny pasek, biały pasek też umiera.

(When you shoot a zebra in the black stripe the white stripe dies too)

To przysłowie z RPA na sprowadza się do stwierdzenia oczywistego faktu, że czarne i białe paski należą do tej samej zebry. Nieważne, w który pasek strzelisz, zabijesz całe zwierzę. Sensem tego powiedzenia jest pokazanie że ludzie, niezależnie od koloru skóry, są jedną rodziną. Uczy tego też afrykańska filozofia ubuntu, co można przetłumaczyć jako "*jestem, ponieważ jesteśmy*".

Tę jedność ludzkości pięknie zawarł w wierszu brytyjski poeta John Donne (XVII w.):

"Żaden człowiek nie jest samoistną wyspą; każdy stanowi ułomek kontynentu, część lądu. Jeżeli morze zmyje choćby grudkę ziemi, Europa będzie pomniejszona, tak samo jak gdyby pochłonęło przyłówek, włosć twoich przyjaciół czy twoją własną. Śmierć każdego człowieka umniejsza mnie, albowiem jestem zespolony z ludzkością. Przeto nigdy nie pytaj, komu bije dzwon: bije on tobie."

Zatem sens powyższego przysłowia można by tłumaczyć jako: troszczmy się o siebie nawzajem, bo dyskryminacja jednych, jest dyskryminacją wszystkich.

Goni nas lampart nas, a ty pytasz "czy to samiec czy samica"?!

(A leopard is chasing us and you are asking me, "is it a male or female?")

Uwielbiam to powiedzenie, bo doskonale oddaje naszą ludzką naturę. Czasem stajemy w obliczu poważnych kłopotów. Jednak zamiast znaleźć ich źródło i starać się rozwiązać, skupiamy się na nieistotnych detalach. Strategia unikania konfrontacji z czymś co nas przytłacza może na krótką metę być pomocna (gdy nie mamy sił, by się z tym zmierzyć czasem dobrze jest zająć głowę czymś nieistotnym), ale w dłuższej perspektywie i tak musimy stanąć wobec wyzwania. W obliczu prawdziwych problemów nie trać czasu na nieistotne rzeczy, skup się na tym co naprawdę ważne. To przysłowie odnosi się też do tzw. "dobrych rad". Jeśli nie możesz komuś pomóc, nie zwracaj mu głowy głupimi pytaniami. Nie marnuj energii tej osoby. Postaraj się po prostu być obok i milczeć.

Kiedy hiena chce zjeść swoje dzieci, zarzuca im, że pachną jak kozy.

(When a hyena wants to eat its children it accused them of smelling like goats)

By zrozumieć to afrykańskie przysłowie trzeba wiedzieć, że hiena cętkowana (bo to ją najczęściej się spotyka i to ona została "etatowym" przedstawicielem gatunku) wbrew przypisywanemu jej tchórzostwu potrafi być waleczna, odbierając jedzenie nawet lwom! Nie jest wybredna, zjadając też padlinę, jednak kozy należą do jej ulubionych dań. Stąd też inne przysłowie: "*Jeśli chcesz, żeby hiena zjadła człowieka, zawiąż mu kozie uszy*" (If you want the hyena to eat a person then tie on him goats ears). Ma do tego niezwykle mocne szczęki, pozwalające jej zjadać nawet kopyta i kości. To wspaniała służba sanitarna sawanny.

No ale wygląd hieny nie pasował do ludzkich kanonów piękna, więc łatwo zrozumieć, czemu tyle osób po prostu jej nie lubi. Sympatii nie przysparza jej też zjedanie przedstawicieli własnego gatunku... Jednak czy my ludzie, naprawdę jesteśmy od lepsi od hieny? Przecież kiedy robimy coś nierozsądnego, zawsze znajdziemy wymówkę, by uspokoić swe sumienie. Chcemy być postrzegani jako racjonalni i dobrzy, więc racjonalizujemy swe działania, nawet gdy wiemy iż postępujemy niewłaściwie. Wystarczy zrzucić winę na kogoś, oskarżyć go o bycie "pasożytem, obcym" i już czujemy się usprawiedliwieni ze zrobienia każdej podłości. Historia ludzkości dostarcza tu aż nadto przykładów.

Kiedy pająki połączą sieci, mogą związać nawet lwa.

(When spider webs unite they can tie up a lion)

To przysłowie jest kolejnym nawiązaniem do ubuntu, czyli stwierdzenia faktu, że zjednoczeni jesteśmy nie do pokonania. Jak ujęła to Helen Keller (wyjątkowa osoba, warto poznać jej życie!): "*Samotni możemy zrobić niewiele; razem możemy zrobić tak wiele.*" A zatem współpracując osiągniemy znacznie więcej niż działając samotnie. Nawiązuje do tego inne afrykańskie powiedzenie: "Jeśli chcesz iść szybko - idź sam. Jeśli chcesz zająć daleko - idźcie razem. (If you want to go fast, go alone. If you want to go far, go together).

Jednak w tym przysłowiu można doszukać się głębszego sensu. Pajęczyny to drobne problemy, które oplatają nas każdego dnia. Nawet jeśli jesteśmy silną osobą (jak lew), nadmiar kłopotów może spętać naszą wolę działania. Zwłaszcza że drobne problemy, gdy nie są rozwiązane w porę, mogą kumulować się, stając się do wyzwaniami, którym trudno jest sprostać. A zatem gdy widzisz problem (pająka tkającego sieć wokół ciebie) nie zwlekaj zbyt długo z rozwiązaniem go!

UWAGA: rozwiązaniem problemu nie jest zabijanie prawdziwych pajaków, bo to bardzo pożyteczne stworzenia! Wynieś je z domu w szklance :D

Nieważne, jak długo kłoda jest w wodzie, nigdy nie stanie się krokodylem.

(No matter how long a log stays in water, it will never become a crocodile)

To przysłowie powtarzane jest w Mali, Kongo, Gabonie i Gambii, a ludowa mądrość uczy nas, by zaakceptować siebie takimi, jakimi jesteśmy. Poznaj siebie i swoją naturę. Odkryj, co daje ci radość, a co cię

unieszczęśliwia. Nie staraj się być kimś innym, wcielać w postać, którą nie jesteś, bo wcześniej czy później będziesz sobą rozczarowany.

Wśród wielu tłumaczeń tego przysłowia często przewija się motyw koloru skóry: czarna osoba nigdy nie stanie się białą, biała osoba nigdy nie stanie się czarną. Kimkolwiek jesteś - bądź sobą. Zaakceptuj to, czego nie możesz zmienić.

Świat potrzebuje naszej różnorodności! Świetnie ujął to amerykański poeta Douglas Malloch (XIX/XX w.) „*Jeśli nie możesz być autostradą, bądź szlakiem. Jeśli nie możesz być słońcem, bądź gwiazdą. To nie wielkość decyduje o zwycięstwie lub porażce. Bądź najlepszy, kimkolwiek jesteś*”.

A zatem bądź też wierny. Sobie, swojej tradycji, korzeniom, dziedzictwu. Szukaj własnej drogi w życiu.

(c) Anna Olej-Kobus | AfrykAnka.pl

Jeśli ten wpis Ci się przydał, będę Ci wdzięczna za kawę: www.buycoffee.to/afrykanka

Więcej inspirujących opowieści znajdziesz w moich książkach:

- [Zwierzęta Afryki. Przewodnik na safari](#)
- [Namibia. Przez pustynię i busz](#)
- [USA. Droga 66 i Dzikie Zachód](#)

Do kupienia z autografem w sklepie www.namib.pl

Kupując w naszym sklepie NAMIB.pl wspierasz prowadzenie blogów: AfrykAnka.pl oraz TravelNamibia.pl